

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีทฤษฎีการเรียนรู้เกิดขึ้นหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่ได้รับความสนใจมากในปัจจุบัน คือ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม หรือพิพัฒนาการนิยม (Constructivist Learning Theory) ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้อันมีอยู่เดิม หรือจากความรู้ที่รับเข้ามาใหม่ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดหลักของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดนี้หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning) การเรียนรู้โดยการค้นคว้าอิสระ (Independent Investigation Method) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นต้น QA NEWS ฉบับนี้ขอเสนอแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Constructivism โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบท (Context) ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาที่ศึกษาดู การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจ และการแก้ปัญหาเป็นหลัก

ลักษณะสำคัญของ PBL

- การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะสำคัญ ดังนี้
1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้
 2. การเรียนรู้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก
 3. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (Guide)
 4. ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
 5. ปัญหาที่นำมาใช้มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ปัญหาหนึ่งปัญหา อาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ หรือแก้ปัญหามีหลายทาง (Iiled-Structure Problem)
 6. ผู้เรียนเป็นคนแก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning)
 7. ประเมินผลจากสถานการณ์จริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ (Authentic Assessment)

การสอนโดยใช้รูปแบบ PBL ไม่ใช่การสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method) การสอนแบบ PBL นั้น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ของผู้เรียนโดยตรงต้องมาก่อน โดยปัญหาจะเป็นตัวกระตุ้น หรือนำทางให้ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อจะได้ค้นพบคำตอบของปัญหานั้น กระบวนการหาความรู้ด้วยตนเองนี้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill)

PBL มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรก โดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัย McMaster ประเทศแคนาดา นำมาใช้ในกระบวนการทวิให้กับนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด และมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาได้นำไปพัฒนาใช้ โดยเริ่มจากสาขาแพทยศาสตร์ก่อน แล้วจึงแพร่หลายไปยังสาขาอื่น ๆ และได้กลายเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่งทั้งในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

ความแตกต่างจากการสอนรูปแบบอื่น ๆ

ถ้าแบ่งการสอนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ การสอนโดยผู้ครูเป็นฐาน (Teacher-Based) การสอนโดยใช้ตำราหรือสื่อ การสอนเป็นฐาน (Text or Media Based) และการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based) สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ดังตาราง

ผู้สนใจรายละเอียดเกี่ยวกับ PBL สามารถศึกษาได้จาก

<http://www.samford.edu/pbl>

<http://www.uwa.edu.au>

ปัจจัยการเรียนรู้	การสอนโดยใช้ครูเป็นฐาน	การสอนโดยใช้ตำราเป็นฐาน	การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และสื่อการสอน	ครูเป็นผู้เตรียมการและเป็นผู้นำเสนอ	ครูเป็นผู้เตรียมการและเป็นผู้นำเสนอ	- ครูเป็นผู้นำเสนอสถานการณ์การเรียนรู้ - นักเรียนเป็นผู้เลือกสื่อการเรียนรู้
การจัดลำดับการเรียนรู้	ครูเป็นผู้กำหนด	นักเรียนเป็นผู้กำหนด	นักเรียนเป็นผู้กำหนด
การจัดเวลาในการทำแบบฝึกหัด/ปัญหา	ครูให้แบบฝึกหัดหลังจากเสร็จสิ้นการสอน	ครูนำเสนอการสอนตั้งแต่ต้นแต่จะใช้สื่อตามลำดับของเนื้อหา	ครูนำเสนอปัญหาก่อนเสนอสื่อการสอนอื่น ๆ
ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้	ครูเป็นผู้รับผิดชอบ	นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ	นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)
ความเป็นมืออาชีพ	ครูแสดงภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพ	ครูแสดงภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพได้ไม่เต็มที่	ครูไม่แสดงภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพ
การประเมินผล	ครูจัดทำแบบประเมินและเป็นผู้ประเมิน	ครูอาจให้นักเรียนประเมินตนเองส่วนหนึ่ง	นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง
การควบคุม	ครูควบคุมนักเรียน	นักเรียนควบคุมตนเอง	นักเรียนควบคุมตนเอง

ที่มา : รศ.มณฑรา ธรรมบุญศย์. “การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning),” วารสารวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 11-17.

แฉวง QA

ควมคืบหน้าโครงสร้งใหม่กระทรวงศีกษาธิการ

การปฏิรูประบบราชการ โดยเฉพาะการจัดแบ่งส่วนราชการระดับกระทรวงใหม่ที่รัฐบาลกำลังดำเนินการเพื่อให้ทันในเดือนตุลาคมศกนี้ เป็นเรื่องทีควรให้ความสนใจและติดตามอย่างใกล้ชิด กระทรวงทีเกี่ยวข้องกับการศีกษาก็อยู่ในข่ายทีต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน โดยแต่เดิมตาม พรบ. การศีกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องมีการรวมกระทรวงศีกษาธิการทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศีกษาแห่งชาติเป็นกระทรวงการศีกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภายใวันที่ 20 สิงหาคม 2545 ต่อมาได้มีแนวคิดให้กลับไปใช้ชื่อกระทรวงศีกษาธิการตามเดิม และแยกงานทีเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬาไปเป็นกระทรวงใหม่ QA NEWS ได้ติดตามเรื่องนี้มาโดยตลอด ล่าสุดเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2545 คณะกรรมการอำนวยการเตรียมจัดระบบบริหารของส่วนราชการตามโครงสร้งใหม่ของกระทรวงศีกษาธิการ ได้มีมติเห็นชอบโครงสร้งและการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงศีกษาธิการโดยแบ่งเป็น 5 สำนักงาน ดังนี้

1. สำนักงานปลัดกระทรวง

2. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
 3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 4. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
 5. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- สำหรับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการศีกษาระดับอุดมศึกษา และกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จะแบ่งส่วนราชการเป็น 8 สำนักย่อย ประกอบด้วย
1. สำนักอำนวยการ
 2. สำนักนโยบายและแผน
 3. สำนักมาตรฐานและประเมินผล
 4. สำนักบริหารงานทรัพยากรบุคคล
 5. สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
 6. สำนักประสานกิจการอุดมศึกษา
 7. สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศีกษา
 8. สำนักทดสอบกลาง (เมื่อมีการจัดตั้งสำนักทดสอบทางการศีกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์การมหาชนแล้ว จะถ่ายโอนภารกิจไปรวมกัน)
- สำหรับมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จะมีฐานะเป็นองค์การในกำกับภายใต้กระทรวง